

ΕΓΓΡΑΦΟ ΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΟΥ ΕΛΚ

ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

10 Μαρτίου 2020

I. Εισαγωγή: Σύμβαση του ΟΗΕ, τα δικαιώματα του παιδιού ως ανθρώπινα δικαιώματα, δέσμευση της ομάδας του ΕΛΚ

«() η Ένωση προβάλλει και προωθεί τις αξίες της και τα συμφέροντά της και συμβάλλει στην προστασία των πολιτών της. Συμβάλλει στην ειρήνη, την ασφάλεια, την αειφόρο ανάπτυξη του πλανήτη, την αλληλεγγύη και τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ των λαών, το ελεύθερο και δίκαιο εμπόριο, την εξάλειψη της φτώχειας και την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, ιδίως των δικαιωμάτων του παιδιού (...)

Άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Τα δικαιώματα του παιδιού είναι ανθρώπινα δικαιώματα: δικαιώματα που η ΕΕ και οι χώρες της πρέπει να σέβονται, να προστατεύουν και να εκπληρώνουν. Πριν από 30 χρόνια, το 1989 υπεγράφη στη Νέα Υόρκη η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (εφεξής η Σύμβαση) και τέθηκε σε ισχύ το 1990. Παρόλο που η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού επικυρώθηκε από 194 κράτη, συμπεριλαμβανομένων όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πολλές φιλοδοξίες παραμένουν ανεκπλήρωτες. Ασπαζόμαστε την αρχή που ορίζεται σε κεντρική θέση στην προαναφερθείσα Σύμβαση ότι το **το παιδί, για την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, πρέπει να μεγαλώνει μέσα σε ένα οικογενειακό περιβάλλον, σ' ένα κλίμα ευτυχίας, αγάπης και κατανόησης.**¹

Τα δικαιώματα του παιδιού εξακολουθούν να παραβιάζονται ή να περιφρονούνται σε πολλά μέρη του κόσμου, συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών της ΕΕ. Τα παιδιά παραμένουν θύματα βίας, κακοποίησης, φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Τα παιδιά εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν διακρίσεις με βάση τη θρησκεία, την αναπηρία, το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την εθνότητα, τον διασυννοριακό χωρισμό, το νομικό καθεστώς ή καθεστώς πρόνοιας. Η ομάδα του ΕΛΚ είναι υπερήφανη που αποτελεί υπερασπιστή και θεματοφύλακα των δικαιωμάτων του παιδιού και, επομένως, συνεχίζει να επιδιώκει τη βελτίωση της προστασίας και της συμμετοχής των παιδιών. Με βάση κοινή πρόταση ψηφίσματος το 2014 μετά από πρωτοβουλία του ΕΛΚ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρουσιάσει μια στρατηγική για τα δικαιώματα του παιδιού, συμπεριλαμβανομένου ενός συγκεκριμένου σχεδίου δράσης. Η στιγμή αυτή επιτέλους έφτασε.

Η μελλοντική στρατηγική της ΕΕ για τα

δικαιώματα του παιδιού² θα προσφέρει το πλαίσιο δράσης της ΕΕ, ώστε να προωθήσει και να προστατεύσει καλύτερα τα δικαιώματα του παιδιού. Θα περιέχει μία σειρά μέτρων που η ΕΕ θα εφαρμόσει, προσεγγίζοντας, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα θέματα: **τα δικαιώματα των πιο ευάλωτων παιδιών, τα δικαιώματα του παιδιού στην ψηφιακή εποχή, την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας και την προώθηση μιας δικαιοσύνης φιλικής προς το παιδί.** Θα περιλαμβάνει επίσης, συστάσεις για ανάληψη δράσης από άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ, χώρες της ΕΕ και ενδιαφερόμενα μέρη. Η ομάδα του ΕΛΚ χαιρετίζει τη μελλοντική στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, ωστόσο υπογραμμίζει τη σημασία των ακόλουθων τομέων πολιτικής και την ανάγκη για καινοτόμα εργαλεία, ώστε να προστατεύουν τα παιδιά και τα δικαιώματά τους, ενεργώντας όχι μόνο εκ μέρους τους αλλά και μαζί τους. Επιπλέον, απευθύνουμε έκκληση σε όλα τα κράτη μέλη να αναθέσουν συγκεκριμένα σε μία δημόσια αρχή να μετρήσει τον αντίκτυπο της εθνικής και περιφερειακής νομοθεσίας στα παιδιά, καθώς και να προωθήσει γενικώς τα δικαιώματα του παιδιού στη δημόσια πολιτική.

II. Προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού μέσω της νομοθεσίας της ΕΕ - διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού

1. Φιλική προς το παιδί νομοθεσία της ΕΕ

Προτού προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μια νέα πρωτοβουλία ή αναθεώρηση των υφιστάμενων πρωτοβουλιών, εκτιμά την ανάγκη για ανάληψη δράσης της ΕΕ και τον πιθανό οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο των εναλλακτικών πολιτικών επιλογών χρησιμοποιώντας εργαλεία εκτίμησης αντικτύπου.

Θεωρούμε ότι ένα «τεστ δικαιωμάτων του παιδιού» θα αποτελούσε σημαντικό απόκτημα για τη νομοθεσία της ΕΕ, όπως ακριβώς το λεγόμενο τεστ MME. Το τεστ αυτό θα μπορούσε να είναι ένα εργαλείο στο πλαίσιο των εκτιμήσεων αντικτύπου, που στοχεύει στο να εξορθολογίσει και

¹ Προοίμιο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού

² <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12454-Delivering-for-children-an-EU-strategy-on-the-rights-of-the-child>

να ενισχύσει τα μέτρα υποστήριξης για τα δικαιώματα του παιδιού. Όπως το τεστ ΜΜΕ, που δημιουργήθηκε για να εκτιμά «με ακρίβεια τις επιπτώσεις των μελλοντικών νομοθετικών και διοικητικών πρωτοβουλιών στις ΜΜΕ («τεστ ΜΜΕ») και να [λαμβάνει] υπόψη τα σχετικά αποτελέσματα κατά την εκπόνηση προτάσεων», το τεστ δικαιωμάτων του παιδιού θα μπορούσε να αποτελείται από διάφορα βήματα:

- > διαβούλευση των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένου του μηχανισμού συμμετοχής του παιδιού·
- > εντοπισμός των τομέων που έχουν επηρεαστεί·
- > μέτρηση του αντικτύπου στα παιδιά·
- > αξιολόγηση των εναλλακτικών μηχανισμών.

Καθώς η νομοθεσία της ΕΕ μπορεί να επηρεάσει άμεσα και έμμεσα τη ζωή και την ευημερία των νεότερων πολιτών μας, ένα τεστ αυτού του είδους στο πλαίσιο της εκτίμησης αντικτύπου θα έδινε την ευκαιρία να εντοπίσουμε και να προσφέρουμε μέτρα που θα βοηθήσουν στην πρόωθηση και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού. Αξιοποιώντας πρόσφατα, συγκρίσιμα και υψηλής ποιότητας στοιχεία φύλου και ηλικίας, μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι η μελλοντική νομοθεσία της ΕΕ θα σέβεται τις δεσμεύσεις της Σύμβασης του ΟΗΕ. Επιπρόσθετα, η αναθεώρηση και η ενημέρωση του πλαισίου δεικτών μπορούν να βοηθήσουν ώστε να συμπεριληφθούν δείκτες με επίκεντρο το παιδί.

2. Προς ένα σύστημα δικαιοσύνης φιλικό προς το παιδί

Το συμφέρον του παιδιού θα πρέπει πάντοτε να έχει προτεραιότητα σε υποθέσεις που αφορούν την ευζωία και την ευημερία του παιδιού, είτε πρόκειται για υποθέσεις επιμέλειας, διάλυση οικογένειας, διαμάχες για τον τόπο κατοικίας —συμπεριλαμβανομένων των υποθέσεων που αφορούν παιδιά υπηκόων τρίτης χώρας— είτε πρόκειται για παιδιά που έχουν γεννηθεί σε οικογένειες ΛΟΑΤΚΙ+ είτε για άλλα θέματα παιδικής πρόνοιας. Παρόλο που το οικογενειακό δίκαιο παραμένει αρμοδιότητα των χωρών της ΕΕ, η ΕΕ μπορεί να νομοθετεί εάν υπάρχουν διασυνοριακές επιπτώσεις με την εφαρμογή ειδικής νομοθετικής διαδικασίας. Αυτό ισχύει ιδίως όσον αφορά την κατάσταση μετά το Brexit· θα πρέπει να συνεχίσει να διασφαλίζεται το συμφέρον του παιδιού στα θέματα επιμέλειας και διατροφής, ιδίως όταν ένας γονέας ζει στην ΕΕ και ένας σε τρίτη χώρα.

Κάθε οικογενειακή διαμάχη προκαλεί άγχος και συναισθηματική αναταραχή, όμως οι διασυνοριακές υποθέσεις είναι επιπλέον πιο ευαίσθητες και περιέχουν νομικές προκλήσεις. Για τον λόγο αυτό, είναι απαραίτητο να αποκτήσει το κοινό μεγαλύτερη επίγνωση

για αυτά τα περίπλοκα ζητήματα, στα οποία συμπεριλαμβάνονται οι διασυνοριακές υποθέσεις επιμέλειας, η διασυνοριακή επιβολή των δικαιωμάτων πρόσβασης και των υποχρεώσεων διατροφής ή οι δίκες για υποθέσεις διασυνοριακής απαγωγής παιδιού από τον γονέα, καθώς και **η σαφήνεια σε γονικά δικαιώματα και υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του παιδιού σε κάθε χώρα**. Η βελτίωση των εθνικών υπηρεσιών μπορεί να συμβάλει στην ενισχυμένη προστασία του συμφέροντος του παιδιού, σε στενή συνεργασία με την ΕΕ.

Η διαμεσολάβηση σε τέτοιες περιπτώσεις μπορεί να συμβάλει στην πρόληψη εντάσεων μεταξύ των αντιδίκων σε παρατεταμένες δικαστικές υποθέσεις. Εξειδικευμένες αίθουσες δικαστηρίων εντός των εθνικών δικαστικών συστημάτων με τη βοήθεια φορέων διαμεσολάβησης μπορούν να επιταχύνουν την εξέταση των πολυεθνικών, διασυνοριακών οικογενειακών υποθέσεων.

Οι διασυνοριακές υποθέσεις αποτελούν επίσης νομική πρόκληση λόγω των διαφορών στις απαιτήσεις ως προς το κατώτατο όριο ηλικίας μεταξύ κρατών μελών, γεγονός που ενδέχεται να οδηγήσει σε διαφορετική μεταχείριση του παιδιού ανάλογα με τα αποκλίνοντα κριτήρια ηλικίας. Η διαφορετική εθνική ορολογία συχνά καθιστά δύσκολη την κατηγοριοποίηση των διασυνοριακών αδικημάτων. Η ομάδα του ΕΛΚ απευθύνει έκκληση, επομένως, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εντοπίσει τα προβλήματα σχετικά με τη διαφορετική ορολογία.

Το δικαίωμα της ακρόασης (ως πραγμάτωση, επίσης, των δικαιωμάτων συμμετοχής του παιδιού) αποτελεί καταρχήν δικαίωμα όπως ορίζεται στη Σύμβαση. Σύμφωνα με το άρθρο 12 της Σύμβασης, το παιδί έχει το δικαίωμα έκφρασης γνώμης σχετικά με οποιοδήποτε θέμα το αφορά, οι δε **απόψεις του παιδιού πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ανάλογα με την ηλικία του και τον βαθμό ωριμότητάς του**. Το δικαίωμα αυτό ισχύει εξίσου και για τη συμμετοχή του παιδιού σε κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα, καθώς και σε δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες. Ως γενική αρχή, το δικαίωμα της ακρόασης του παιδιού αντικατοπτρίζει την έννοια της «ικανότητας αυτενέργειας» του παιδιού, η οποία θεωρεί το παιδί όχι μόνο ευάλωτο άτομο που χρήζει ειδικής προστασίας αλλά και ικανό για τη μετά λόγου γνώσεως λήψη αποφάσεων, με δικαιώματα, και ενεργό μέλος της κοινωνίας. Ως εκ τούτου, η φωνή του παιδιού θα πρέπει να ακούγεται σε όλες τις καταστάσεις, όπου είναι δυνατό. Πρέπει να μιλάμε εκ μέρους των παιδιών, για τα παιδιά και με τα παιδιά.

Το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19 επέφερε προκλήσεις για την πρόσβαση των μερών στη δικαιοσύνη, οι οποίες χρήζουν

μιας ανταπόκρισης με προορατικό τρόπο από τις αρμόδιες αρχές. Για να διασφαλιστεί ότι πληρούνται οι προκαθορισμένες διαδικαστικές απαιτήσεις, θα πρέπει να εξαλειφθούν οι φραγμοί όσον αφορά τη δίκαιη δίκη και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Το 2016, στο ψήφισμά του για τη διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού σε ολόκληρη την ΕΕ³, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπενθύμισε ότι ο μεγάλος αριθμός των αιτήσεων που έλαβε σχετικά με υποθέσεις παιδιών καταδεικνύει ότι υπάρχει σημαντικό πρόβλημα με την εφαρμογή του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θεώρησε επίσης ότι όλα τα συστήματα προστασίας του παιδιού πρέπει να διαθέτουν υπερεθνικούς και διασυνοριακούς μηχανισμούς οι οποίοι θα λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες των διασυνοριακών αντιδικιών. Εναπόκειται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να διασφαλίσει ότι το νομοθετικό και μη νομοθετικό του έργο του θα διαμορφώνεται έτσι ώστε να σέβεται, να προάγει και να προστατεύει τα δικαιώματα του παιδιού και να μεριμνά για την πρόοδο της ζωής των παιδιών, τόσο εντός της ΕΕ όσο και στις σχέσεις του με τον έξω κόσμο.

Η ομάδα του ΕΛΚ απευθύνει έκκληση στα κράτη μέλη να δεσμευθούν στη δημιουργία ενός συστήματος δικαιοσύνης φιλικού προς το παιδί που θα λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση και ανάγκες του παιδιού (όταν έχει την ιδιότητα του θύματος, του μάρτυρα ή του παραβάτη) κατά τη διάρκεια μιας δίκης. Οι ακροάσεις που θα είναι ενδεδειγμένες για την εκάστοτε ηλικία και που θα διεξάγονται από εξειδικευμένο προσωπικό, με εύκολα διαθέσιμη αποτελεσματική ψυχολογική υποστήριξη, είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τα παιδιά που έχουν πέσει θύματα εγκλήματος, ώστε να αντισταθμίζεται το στρες και το ψυχολογικό τραύμα που πιθανώς έχει προκύψει. Κάθε απόφαση για την κατάσταση του παιδιού πρέπει να εξηγείται ξεκάθαρα, όπως και το τι σημαίνει η απόφαση άμεσα για το παιδί. Η ομάδα του ΕΛΚ καλεί τα κράτη μέλη να προβλέψουν πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές, επαρκή κατάρτιση για όλους τους επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με τα παιδιά, π.χ. δασκάλους, εκπαιδευτές σε βρεφονηπιακούς σταθμούς, σε νομικά και σε ιατρικά επαγγέλματα, και υποχρεωτική κατάρτιση για εισαγγελείς ανηλίκων και για δικαστές οικογενειακών δικαστηρίων. Η ομάδα του ΕΛΚ καλεί επίσης την Επιτροπή να συνεχίσει να διευκολύνει την κατάρτιση για επαγγελματίες του νομικού κλάδου σε θέματα διασυνοριακού οικογενειακού δικαίου, ειδικά ενόψει των νέων κανόνων για τις υποθέσεις διασυνοριακής επιμέλειας και απαγωγής παιδιού από γονέα υπό τον κανονισμό Βρυξέλλες ΙΙα, που θα τεθεί σε ισχύ στα μέσα του 2022. Θα ενθαρρύνουμε επίσης τη διάθεση υπηρεσιών μετάφρασης, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι κάθε παιδί θα μπορεί να

εκφραστεί πιο άνετα. Είναι ζωτικής σημασίας να είμαστε προορατικοί στο να προβάλλουμε στα νεαρά μέλη της κοινωνίας ένα σύστημα δικαιοσύνης φιλικό προς το παιδί. Η ομάδα του ΕΛΚ καλεί όλα τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι οι νεαροί πολίτες τους έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές με τρόπο φιλικό προς το παιδί, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν δυσκολίες που ενδεχομένως να εμποδίζουν την πρόσβαση.

3. Καταπολέμηση της βίας - η φυσική ακεραιότητα και το δικαίωμα ανατροφής σε υγιές περιβάλλον

Με τον σκοπό να ενισχυθεί η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και η ευζωία του, πρέπει να **λάβουμε υπόψη το δικαίωμα της σωματικής ακεραιότητας του παιδιού** κατά την προετοιμασία και την έγκριση μιας νέας στρατηγικής για τα δικαιώματα του παιδιού. Συγκεκριμένα, η στρατηγική αυτή πρέπει να αφορά την καταπολέμηση κάθε μορφής βίας κατά του παιδιού, συμπεριλαμβανοντας της σωματικής, της σεξουαλικής, της οικονομικής και της ψυχολογικής βία με ιδιαίτερη προσοχή στη διάσταση του φύλου⁴. Τα παιδιά επηρεάζονται άμεσα και έμμεσα από την ενδοοικογενειακή βία, η οποία έχει οξυνθεί κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Στο πλαίσιο της απομόνωσης στο σπίτι, της τηλεργασίας, των κλειστών σχολείων και της οικονομικής ανασφάλειας, έχει παρατηρηθεί ότι οι οικογενειακές σχέσεις τείνουν να γίνονται πιο τεταμένες, τονίζοντας την ευάλωτη θέση των παιδιών και των γυναικών. Η ομάδα του ΕΛΚ τάσσεται υπέρ της χρήσης κέντρων ποιοτικής επαφής όπου κρίνεται απαραίτητο, όπως σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής κακοποίησης, επιτρέποντας στις οικογένειες να συναντώνται σε ένα ελεγχόμενο περιβάλλον παρουσία ενός κοινωνικού λειτουργού.

Τα παιδιά εξακολουθούν να υποφέρουν από κακομεταχείριση και παραμέληση και βιώνουν εκφοβισμό, συμπεριλαμβανομένου του εκφοβισμού στο διαδίκτυο. Η σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης παιδικής πορνογραφίας και υλικού παιδικής πορνείας προκαλεί περαιτέρω θυματοποίηση, ιδίως των κοριτσιών και των νέων γυναικών. Υπάρχει ανάγκη να αναγνωρίσουμε τα δικαιώματα των εφήβων στον τομέα αυτό, ιδίως σε σχέση με τη συναίνεση. Η ομάδα του ΕΛΚ εκφράζει ικανοποίηση για την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για μια πιο αποτελεσματική καταπολέμηση

³ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2016-0142_EL.html

⁴ <https://www.eppgroup.eu/newsroom/publications/epp-group-position-paper-on-gender-equality>

της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών, αλλά είναι πεπεισμένη ότι η νέα στρατηγική πρέπει να εξετάσει προσεκτικά όλες τις μορφές βίας κατά των παιδιών και να διασφαλίσει την ενσωμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού σε υφιστάμενα και μελλοντικά νομοθετικά και μη, μέτρα. Πρέπει επίσης να επιτρέψει τη στενή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και των τρίτων χωρών και τη συντονισμένη αντίδρασή της στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας μέσω της Ευρωπόλ και της Eurojust. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα εμπόδια για την καταπολέμηση της διακίνησης παιδιών, χρειαζόμαστε περισσότερα στοιχεία. Ως εκ τούτου, η ομάδα του ΕΛΚ απευθύνει έκκληση για πιο στενή συνεργασία των κρατικών αρχών με την κοινωνία των πολιτών, τις τοπικές αρχές, τους εκκλησιαστικούς φορείς και άλλους παράγοντες. Επιπλέον, μια συντονισμένη και διακρατική αντίδραση στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας είναι ζωτικής σημασίας. Με περισσότερη γνώση και με μια συντονισμένη αντίδραση είναι δυνατός ο εντοπισμός των θυμάτων σε αρχικό στάδιο, προκειμένου να τους παρασχεθεί νομική αρωγή εξασφαλίζοντας τα νομικά τους δικαιώματα. Ο έγκαιρος εντοπισμός είναι απαραίτητος, προκειμένου να διακοπεί η εξάρτηση του θύματος από τον θύτη. Η ομάδα του ΕΛΚ έχει μηδενική ανοχή για κάθε μορφή βίας κατά των παιδιών και προωθεί τη συμμετοχή των παιδιών στις αποφάσεις που τα αφορούν. Είμαστε αποφασισμένοι να δρούμε όχι μόνο εξ ονόματος των παιδιών αλλά λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη τους και με την προοπτική να διασφαλίσουμε την πλήρη προστασία τους.

4. Τα παιδιά στο διαδικτυακό περιβάλλον

Τον Μάιο του 2012 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όρισε την Ευρωπαϊκή στρατηγική για ένα Διαδίκτυο καλύτερα προσαρμοσμένο στα παιδιά με σκοπό να προσφέρει στα παιδιά τις ψηφιακές δεξιότητες και τα εργαλεία που χρειάζονται για να ωφεληθούν πλήρως από την πρόσβαση στο διαδίκτυο, ενώ διασφαλίζεται η ασφάλειά τους. Η στρατηγική αυτή στοχεύει επίσης στο να απελευθερώσει το δυναμικό της αγοράς για διαδραστικό, δημιουργικό και εκπαιδευτικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο. Ωστόσο, στο γρήγορα αναπτυσσόμενο διαδικτυακό περιβάλλον, οχτώ χρόνια είναι μια ολόκληρη ζωή και είναι πλέον καιρός για μια νέα στρατηγική, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τις πιο πρόσφατες τεχνολογικές εξελίξεις. Η νέα στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού θα πρέπει, επομένως, να προτείνει μια σειρά ενεργειών και να λάβει υπόψη τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την ανάδυση της διαδικτυακής μάθησης κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Οι τελευταίοι μήνες έχουν επιταχύνει την ήδη υφιστάμενη τάση μετατόπισης των δραστηριοτήτων των παιδιών μας σε μια διαδικτυακή πραγματικότητα.

Ο ψηφιακός γραμματισμός για όλα τα παιδιά είναι καίριας σημασίας, προκειμένου να είναι η πλοήγησή τους στο διαδίκτυο όσο το δυνατόν ασφαλέστερη.

Τα κύρια ευρήματα της έκθεσης της UNICEF του 2017 για τα παιδιά στον ψηφιακό κόσμο⁵ καταδεικνύουν ότι από διαρκώς αυξανόμενα στοιχεία προκύπτει ότι τα παιδιά συνδέονται στο διαδίκτυο σε όλο και μικρότερες ηλικίες. Σε ορισμένες χώρες, παιδιά κάτω των 15 ετών έχουν τις ίδιες πιθανότητες να χρησιμοποιήσουν το διαδίκτυο με τους ενήλικες άνω των 25 ετών. Παρόλο που η συνδεσιμότητα μπορεί να επιφέρει ριζικές αλλαγές για μερικά από τα πιο περιθωριοποιημένα παιδιά του κόσμου, να τα βοηθήσει να αξιοποιήσουν τις ικανότητές τους και να σπάσουν τους διαγενεακούς κύκλους φτώχειας, η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί επίσης να κάνει τα παιδιά πιο ευάλωτα σε κινδύνους εντός και εκτός διαδικτύου. Τα ευάλωτα παιδιά ενδέχεται να βρίσκονται ήδη σε μεγαλύτερο κίνδυνο από κάποια ιδιαίτερα ζητήματα του διαδικτύου, όπως η απώλεια της ιδιωτικότητας. Η ομάδα του ΕΛΚ καλεί την Επιτροπή να προτείνει ισχυρότερες διασφαλίσεις, ώστε να πατάξει την κατάχρηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ιδίως στην περίπτωση που τα παιδιά χρησιμοποιούν τις εν λόγω πλατφόρμες χωρίς επίβλεψη. Η ομάδα του ΕΛΚ απευθύνει έκκληση στην Επιτροπή να προτείνει ένα ισχυρότερο πλαίσιο προστασίας του καταναλωτή για τα παιδιά, ιδίως όσον αφορά τις μικροαγορές, τις αγορές εντός των διαδικτυακών παιχνιδιών και τις σχετικές διαφημίσεις, και συγκεκριμένα εντός του πλαισίου της τρέχουσας πανδημίας και των μεγαλύτερων χρονικών περιόδων που τα παιδιά περνούν στο διαδίκτυο.

Η καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών αποτελεί προτεραιότητα της ομάδας του ΕΛΚ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έχουν ήδη απευθύνει έκκληση για περαιτέρω συγκεκριμένες δράσεις, που θα σχεδιαστούν σε συνεργασία με τεχνολογικές πλατφόρμες και τον τομέα ΤΠΕ. Η ομάδα του ΕΛΚ καλεί επιπλέον τις εταιρείες τεχνολογίας να διασφαλίσουν μια κουλτούρα προστασίας των τελικών χρηστών τους. Η στρατηγική της ΕΕ για αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών⁶ ορίζει μια συνολική αντίδραση στην αυξανόμενη απειλή της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών εντός και εκτός διαδικτύου, βελτιώνοντας την πρόληψη, την έρευνα, μια υποβολή αναφορών φιλική προς το παιδί και κατάλληλη για την εκάστοτε ηλικία και την αρωγή στα θύματα. Η ομάδα του ΕΛΚ απευθύνει έκκληση στα

⁵ https://www.unicef.org/publications/files/SOWC_2017_ENG_WEB.pdf

⁶ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-security/20200724-com-2020-607-commission-communication_en.pdf

κράτη μέλη που δεν το έχουν πράξει ήδη να ποινικοποιήσουν τη διαδικτυακή προσέγγιση με βλέψεις σεξουαλικής κακοποίησης, την επίμονη παρακολούθηση μέσω διαδικτύου, τον δελεασμό του παιδιού στο διαδίκτυο και την ανταλλαγή φωτογραφιών ιδιωτικής ή σεξουαλικής φύσης χωρίς συναίνεση.

Η ομάδα του ΕΛΚ είναι πεπεισμένη ότι η στρατηγική είναι μόνο η αρχή και ότι είναι απαραίτητες συγκεκριμένες νομοθετικές προτάσεις για να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά η παιδική σεξουαλική κακοποίηση, όπως για παράδειγμα μια πρόταση που να απαιτεί από τους σχετικούς παρόχους διαδικτυακών υπηρεσιών να εντοπίζουν γνωστό υλικό παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης και να τους υποχρεώνει να αναφέρουν το υλικό αυτό στις δημόσιες αρχές. Τα νομοθετικά κενά πρέπει να εντοπιστούν και να κλείσουν, ώστε η προστασία των δεδομένων να μην μετατραπεί σε προστασία των παραβατών.

Η ομάδα του ΕΛΚ χαιρετίζει τη δέσμευση της Επιτροπής να διασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή και συμμόρφωση με την οδηγία σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών (2011/93/ΕΕ) σε ολόκληρη την ΕΕ.

Για να διασφαλιστεί ότι η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών στο διαδίκτυο πρέπει να διερευνάται και να διώκεται αποτελεσματικά, η ομάδα του ΕΛΚ κρίνει σημαντικό να μπορούν οι αρχές επιβολής του νόμου να έχουν νόμιμη πρόσβαση σε υλικό σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών που έχει κρυπτογραφηθεί. Η ομάδα του ΕΛΚ υποστηρίζει την πιθανή δημιουργία ενός ευρωπαϊκού κέντρου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, το οποίο θα παρέχει ολιστική υποστήριξη στα κράτη μέλη. Η πανδημία COVID-19 είχε ως αποτέλεσμα να λαμβάνει χώρα το μεγαλύτερο μέρος της εκπαίδευσης και της κοινωνικοποίησης στο διαδίκτυο. Η αυξημένη χρήση του διαδικτύου, και ιδίως των πλατφορμών των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, έχει εντείνει τον κίνδυνο του κυβερνοεκφοβισμού. Πρέπει να εξασφαλίσουμε ότι τα παιδιά θα μπορούν να ωφελούνται πλήρως από τις δυνατότητες που προσφέρει το διαδικτυακό περιβάλλον, απαλλαγμένα από την απειλή της παρενόχλησης. Η στρατηγική θα πρέπει να συμπεριλάβει μια διάταξη που θα θέτει στο στόχαστρο τη βασική αιτία του κυβερνοεκφοβισμού, καθώς και θα εξοπλίζει τους νέους με τη γνώση και τα εργαλεία, ώστε να αντιδρούν αποτελεσματικά εάν βιώσουν εκφοβισμό στο διαδίκτυο.

Οι υπάρχουσες ελλείψεις και ο ανεπαρκής μετασχηματισμός της ψηφιακής εκπαίδευσης εκτέθηκαν πλήρως κατά τη διάρκεια των περιοριστικών μέτρων λόγω του κορονοϊού, τα οποία ξανάγκασαν εκατομμύρια παιδιά,

μαθητές και σπουδαστές να παραμένουν στο σπίτι. Η πανδημία COVID-19 κατέδειξε σαφέστερα τις ανισότητες που υπάρχουν σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ευάλωτες ομάδες παιδιών, συμπεριλαμβανομένων παιδιών με αναπηρίες, από εθνοτικές ομάδες και ομάδες μειονοτήτων⁷, με κοινωνικοοικονομικά μειονεκτικό υπόβαθρο, όπως παιδιά σε αγροτικές και δύσβατες περιοχές, είχαν περιορισμένη ή ανύπαρκτη πρόσβαση στην εκπαίδευση εξ' αποστάσεως ή την εκπαίδευση στο διαδίκτυο. Σύμφωνα με το άρθρο 29 της Σύμβασης, η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να αποσκοπεί στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και στην πληρέστερη δυνατή ανάπτυξη των χαρισμάτων του και των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του. Αυτή η ψηφιακή φτώχεια καθιστά σχεδόν αδύνατο για πολλά παιδιά σε ολόκληρη την ΕΕ να συμμετέχουν και να ωφελούνται από τα ίσα δικαιώματα στην εκπαίδευση. Αυτό δεν επιτρέπεται να συνεχιστεί, ούτε να γίνει ένα αποδεκτό κομμάτι της νέας φυσιολογικής κατάστασης στην εποχή μετά την πανδημία COVID-19.

Για την ομάδα του ΕΛΚ, αποτελεί σημαντικό στόχο η παροχή εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς για όλα τα παιδιά στη Ευρώπη. Ο ψηφιακός γραμματισμός έχει καταστεί ουσιαστικός παράγοντας, ιδίως κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνεται η διασφάλιση ίσης πρόσβασης στα ψηφιακά εργαλεία της εξ' αποστάσεως μάθησης. Κανένα παιδί δεν θα πρέπει να μείνει πίσω.

Τα παιδιά προκόβουν όταν οι γονείς ευημερούν, όταν οι οικογένειες προσφέρουν φροντίδα και μόρφωση. Για να γίνει αυτό ευκολότερο, πρέπει να μπου στο επίκεντρο του έργου μας για τα δικαιώματα του παιδιού οι σύγχρονες πολιτικές εξισορρόπησης επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, με ευέλικτες εργασιακές ρυθμίσεις και παροχή υπηρεσιών φροντίδας των παιδιών, συμπεριλαμβανομένης μιας προσχολικής εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας. Οι έγκαιρες επενδύσεις είναι ζωτικής σημασίας για την κατάρτιση του ανθρώπινου κεφαλαίου. Οι πιο αποτελεσματικές πολιτικές πρωτοβουλίες εστιάζουν σχεδόν πάντοτε στην προσχολική και σχολική περίοδο· επομένως, η εκπαίδευση αποτελεί θεμελιώδη λίθο για μια φιλόδοξη και αποδοτική κοινωνική στρατηγική για τα παιδιά. Η ομάδα του ΕΛΚ υπογραμμίζει επίσης πόσο σημαντικό είναι να αφιερωθεί το 10% του Ταμείου Ανάκαμψης στην εκπαίδευση, όπως ψηφίστηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Οκτώβριο του 2020.

⁷ <https://www.eppgroup.eu/newsroom/publications/epp-group-position-paper-on-the-eu-roma-inclusion-process>

5. Ενδυνάμωση όλων των παιδιών ώστε να επιτύχουν - προστασία των ευάλωτων παιδιών

Τα παιδιά είναι το μέλλον μας· ως εκ τούτου, είναι προς το συμφέρον της ΕΕ να ενδυναμώσει όλα τα παιδιά ώστε να επιτύχουν. Η διασφάλιση ότι τα παιδιά έχουν την αίσθηση ότι ανήκουν και συμπεριλαμβάνονται στις κοινότητές τους είναι ζωτικής σημασίας για την ευζωία τους, γεγονός που τους επιτρέπει να προκόβουν και να ευημερούν. Ως εκ τούτου, η ομάδα του ΕΛΚ πιστεύει ότι η νέα στρατηγική για τα δικαιώματα του παιδιού θα πρέπει να εξετάσει μια ολιστική θεώρηση των αναγκών του παιδιού, η οποία θα ενσωματώνεται στα υφιστάμενα και μελλοντικά νομοθετικά και μη μέτρα, και θα πρέπει επίσης να δώσει ιδιαίτερη σημασία στις ειδικές ανάγκες των ευάλωτων παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες, των παιδιών μεταναστών και των παιδιών που εκτίθενται στη φτώχεια, όπως για παράδειγμα των παιδιών Ρομά. Πράγματι, το μεγαλύτερο ποσοστό φτώχειας αντιστοιχεί συνήθως στα παιδιά Ρομά, ως τα πιο ευαίσθητα μέλη της κοινότητας. Τα παιδιά Ρομά που ζουν σε ακραία φτώχεια εγκλωβίζονται συχνά σε έναν κύκλο διαγενεακής φτώχειας, σύμφωνα με την πρόσφατη έρευνα που διεξήχθη σε έντεκα κράτη μέλη της ΕΕ από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA)⁸.

Παρά τις πρόσφατες θετικές εξελίξεις, η παιδική φτώχεια, οι κύκλοι διαγενεακής φτώχειας και η μειονεξία παραμένουν προβλήματα στην ΕΕ, με την πανδημία COVID-19 να επιδεινώνει την κατάσταση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρείται πρωτοστάτης στην καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας. Ορόσημα ήταν η σύσταση του Συμβουλίου για την επένδυση στα παιδιά, που εγκρίθηκε το 2013. Κατόπιν παρακινήσεως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Επιτροπή προτίθεται να προχωρήσει παραπέρα: για το 2021 έχει σχεδιαστεί μια πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση εγγύησης για τα παιδιά. Μία τέτοια εγγύηση θα διασφαλίσει την πρόσβαση σε μια ποιοτική και δωρεάν προσχολική φροντίδα και εκπαίδευση, επαρκή διατροφή, υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και στέγασης, που συνεπάγεται μια συντονισμένη προσέγγιση σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και/ή τοπικό επίπεδο.

Η ομάδα του ΕΛΚ δεσμεύεται να συνεχίσει να συζητά και να εργάζεται για το μέσο «εγγύηση για τα παιδιά» και να ακολουθεί μια ρεαλιστική προσέγγιση με απώτερο σκοπό την αποτελεσματική εφαρμογή στα κράτη μέλη, και να οικοδομεί πάνω στα διδάγματα από τις «Εγγυήσεις για τη Νεολαία». Υπάρχουν σημαντικά στοιχεία που δηλώνουν ότι το αν η υποστήριξη στους νέους από μειονεκτικά

κοινωνικοοικονομικά υπόβαθρα ξεκινά κατά τη μετάβασή τους από το σχολείο στην εργασία, είναι πολύ αργά. Υπάρχει απόλυτη ανάγκη να τους εξοπλίσουμε με τις απαραίτητες κοινωνικές και γνωστικές δεξιότητες για μια μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και μια επιτυχημένη επαγγελματική ζωή σε πιο πρώιμο στάδιο. Συνεπώς, η δέσμευση του 5% του προγράμματος ΕΚΤ+ για ιδιαιτέρως μειονεκτούντα παιδιά θα μπορούσε να συμπληρώσει τη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την εγγύηση για τα παιδιά.

Τα συστήματα εκπαίδευσης⁹ και κατάρτισης θα πρέπει να μεταρρυθμιστούν κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα ευάλωτα παιδιά να έχουν τις ίδιες εκπαιδευτικές ευκαιρίες με τους συνομηλικούς τους. Αποτελεί ζήτημα ζωτικής σημασίας η αναγνώριση του δικαιώματος του παιδιού στην ανάπαυση και την ψυχαγωγία, στο παιχνίδι και τις δραστηριότητες αναψυχής που είναι κατάλληλες για την ηλικία του καθώς και την ελεύθερη συμμετοχή του στην πολιτισμική ζωή και τις τέχνες, συμμετοχή που είναι ίση με αυτήν των συνομηλικών του.

Από την πιο τρυφερή ηλικία, η αίσθηση του να ανήκει κάπου και η ασφάλεια δικαίου είναι απαραίτητα στοιχεία για να αξιοποιήσει το παιδί τις ικανότητές του ώστε να εξελιχθεί και να επιτύχει στη ζωή. Ένα παιδί χωρίς ιθαγένεια θα έχει δυσκολίες πρόσβασης στα δικαιώματά του και τις κρατικές υπηρεσίες και θα είναι πιο ευάλωτο στην εκμετάλλευση, γεγονός που θα δυσχεράνει την ικανότητά του να επιτύχει. Η ομάδα του ΕΛΚ καλεί επιτακτικά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να συνεργαστούν μεταξύ τους ώστε να διασφαλίσουν ότι κάθε παιδί θα έχει πρόσβαση σε πιστοποιητικό γέννησης και ιθαγένεια καθώς και σε έγγραφα ταυτότητας.

Προκειμένου κάθε παιδί να μπορεί να μεγαλώσει και να αναπτύξει πλήρως τις ικανότητές του, πρέπει να εγγραφούμε την πρόσβαση σε καθαρό περιβάλλον και υγειονομική περίθαλψη. Η ομάδα του ΕΛΚ δεσμεύεται στην προσπάθεια για ένα υγιέστερο και καθαρότερο φυσικό περιβάλλον για τους νεότερους Ευρωπαίους. Επομένως, η ομάδα του ΕΛΚ είναι αποφασισμένη να αντιμετωπίσει το ζήτημα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, προκειμένου να ανακόψει επειγόντως την κλιματική αλλαγή, η οποία αποτελεί κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Αυτή είναι η σημαντικότερη επένδυση για την οποία μπορούμε να δεσμευθούμε για τα παιδιά μας.

Καθώς η πανδημία COVID-19 επηρέασε τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης σε ολόκληρη την ΕΕ, ασκώντας τους

⁸ Έρευνα Ρομά - Στοιχεία υπό εξέταση: Φτώχεια και απασχόληση: η κατάσταση των Ρομά σε 11 κράτη μέλη της ΕΕ, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, 2014

⁹ <https://www.eppgroup.eu/newsroom/publications/epp-group-position-paper-on-education-in-the-era-of-digitalisation>

πρωτοφανή πίεση, πρέπει να παλέψουμε για να διατηρήσουμε το δικαίωμα του κάθε παιδιού για πλήρη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης φιλικές για το παιδί, συμπεριλαμβανομένης της φροντίδας υψηλού επιπέδου στον τομέα της ψυχικής και ψυχολογικής υποστήριξης. Αυτό αποτελεί ζήτημα ζωτικής σημασίας, καθώς, μετά την τρέχουσα πανδημία, η ΕΕ θα βρεθεί αντιμέτωπη με μια κρίση ψυχικής υγείας που θα έχει ακραία αρνητικό αντίκτυπο στα παιδιά μας. Η έλλειψη δράσης, επένδυσης και υποστήριξης σε εγκαταστάσεις ψυχικής υγείας στα επόμενα χρόνια θα έχει καταστροφικό μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στα παιδιά και στους εφήβους. Κανένα παιδί δεν πρέπει να μένει πίσω και να παραμελείται ενώ υποφέρει από οποιοδήποτε είδος σωματικής ή ψυχικής ασθένειας. Η ομάδα του ΕΛΚ υποστηρίζει τη δημιουργία ενός ενιαίου και συνεκτικού ευρωπαϊκού χρονοδιαγράμματος για τον εμβολιασμό των παιδιών και την ίση πρόσβαση στις πιο πρόσφατες θεραπείες και φάρμακα στον τομέα της παιδιατρικής, ιδίως για τις σπάνιες ασθένειες και τον παιδικό καρκίνο.

Η ομάδα του ΕΛΚ πιστεύει ότι η επαρκής επένδυση κατά την παιδική ηλικία και στα παιδιά μπορεί να συμβάλει σε μακροχρόνια κέρδη για τα άτομα, τις κοινωνίες και τις οικονομίες, καθώς τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη τέτοιων επενδύσεων υπερτερούν σημαντικά του χρηματοοικονομικού κόστους.

III. Μελλοντική στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού

Ο τρόπος με τον οποίο οι ενήλικες και η κοινωνία μεταχειρίζονται τα παιδιά και βλέπουν τον ρόλο τους έχει αλλάξει εδώ και πολύ καιρό. Παρά τη σημαντική πρόοδο στην Ευρώπη, βασικές προκλήσεις, όπως η βία κατά των παιδιών, η παιδική φτώχεια, ο εκφοβισμός και η πρόσβαση σε μια δικαιοσύνη φιλική προς το παιδί, παραμένουν. Η μελλοντική στρατηγική θα πρέπει να είναι συνολική· πρέπει να συμπεριλαμβάνονται όλες οι συναφείς υπάρχουσες στρατηγικές, οι οποίες και θα να είναι συνεκτικές, ώστε να μην είναι πολλαπλές και αλληλεπικαλυπτόμενες οι προσπάθειες και η χρηματοδότηση της ΕΕ. Τα παιδιά είναι το μέλλον της Ευρώπης· ως εκ τούτου, πρέπει να ανταποκρινόμαστε στα δικαιώματα και τις ανάγκες τους. Είναι αδύνατον να συζητήσουμε το μέλλον της Ευρώπης εάν δεν λάβουμε υπόψη τις απόψεις και τις ανάγκες των νέων πολιτών της. Καθήκον μας είναι να δώσουμε σε όλα τα παιδιά τη δύναμη να επιτύχουν, ώστε να είναι προετοιμασμένα να αντιμετωπίσουν τις μελλοντικές προκλήσεις χωρίς φόβο και να έχουν μια ικανοποιητική ζωή.